

HASZNOS TAPASZTALATOK

Egy csapatgyakorlat tapasztalatai oktatói szemmel

Zsinkó József százados

A ZMKA Hadtáp tanszék éves munkatervének megfelelően, összhangban az oktatói állomány szakmai továbbképzése egy részének csapatoknál történő végrehajtása elvével, 1989. április 24-től május 19-ig az MN 4419 magasabbegységnél Egerben csapatgyakorlaton vettem részt. Jelen cikkben a szakmai érdeklődésre is számottartó tapasztalataimat szándékozom közreadni.

Eredetileg a feladatom a gl. dd. harcászati gyakorlatára épített hadtest hadtáp-rendszergyakorlaton hadtápfőnökhelyettesi beosztás ellátása volt. A betervezett gyakorlat azonban elmaradt, ezért a rendelkezésre álló idő és lehetőségek hasznos kihasználása érdekében egyéni munkaterv alapján kezdtem meg kutató munkámat.

A terv összeállításánál kettős célt tűztem ki:

— a fogadó katonai szervezet hadtápszolgálati tevékenységének megismerése közben feltárni az elmélet és a gyakorlati tevékenység közötti eltéréseket;

— felmérni az általam készített és a tanulmányi munkát támogató számítógépes programok alkalmazhatóságát, adaptálási lehetőségeit és azok esetleges korlátait.

A magasabbegység parancsnoksága, hadtápvezetése minden tekintetben támogatja munkámat. Rendelkezésre bocsátották a szükséges információkat, ezen túlmenően tájékoztatást kaptam — a hadtápbjektumok bemutatásával egyidejűleg — a hadtápszolgálat feladatairól. A napi feladatok végrehajtása közben lehetővé vált a PK. HTPH. vezetői tevékenységének és az egyes szolgálati ágak gyakorlati tevékenységének megismerése is.

A csapatok és a tanintézetek közötti kapcsolatrendszer fenntartása tartalmi és módszertani szempontból egyaránt szükséges, azt a célt kell szolgálnia, hogy a felmerülő problémák felismerése, megfogalmazása után az elméleti műhelyekben kidolgozott megoldások és azok gyakorlati alkalmazása közötti eltérések kölcsönösen korrigálva legyenek. A hangsúlyt a kölcsönösségre helyezve érhető el, hogy az elmélet és a gyakorlat egymást feltételező és kiegészítő rendszere hatékonyabban szolgálja a csapatok előtt álló feladatok eredményes végrehajtását éppúgy, mint a tanintézetekben folyó oktató-nevelő munkát.

Fentiek szellemében — első feladatként — az Ált/77., ill. a HTP/43. szabályzat-tervezetekben található ellentmondásokkal és a HTP/43. korrekciójára vonatkozó javaslatok összeállításával foglalkoztam, majd a dandárnál folyó háborús hadtápbiztosításra való felkészítéshez szükséges plakátok, előadás anyagát állítottam össze. Ezeket a feladatokat a dandár részére egyrészt a szakmai előljáró határozta meg, másrészt pedig szerepelnek a dandárhadtáp éves kiképzési tervében.

A munka során felhasználtam a tanszéki munkaértekezleteken, az ún. elbíráló értekezleteken kikristályosodott véleményeket, és az oktatás során szerzett tapasztalataimat.

Terjedelmi okok miatt nem térek ki a szabályzat-tervezetekben feltárt ellentmondásokra és a korrekciós javaslatokra. Az elkészített és a dandárhadtáp szakmai előljárójához felterjesztett anyag hangsúlyozottan dandárcentrikus, kisebb mértékben tartalmaz általános jellegű javaslatokat. Mindazonáltal — mintegy kollektív kontroll céljából — a felterjesztett javaslatok harcászati szakcsoport szintű megvitatását javasoltam, amely mindenképpen hozzájárul a nevelő-oktató munka eredményességéhez.

A kiképzés korszerűsítésének feladata az MN 4419 hadtápszolgálatánál is napirenden van, ennek érdekében kialakították a hadtápkabinetet, amely berendezése, tartalommal való megtöltése folyamatban van. A dandár alaprendeltetésének megfelelően a feladatok gyakorlati végrehajtásának elméleti megalapozása, az ismeretanyag felfrissítése érdekében a levezetésre kerülő oktatási kérdések demonstrálása céljából plakátok elkészítésében is közreműködtem. A plakátok a dd. TÖF és a dd. PK. HTPH követelményei alapján — a kiképzés jellegének és a résztvevő állomány összetételének megfelelően — a dandár tevékenysége hadtápbiztosítási feladatainak összefüggéseiben ábrázolják.

Nevezetesen: a tevékenység jellegének megfelelően — támadó, védelmi harc hadtápbiztosítása — hogyan illeszkedik a dandárhadtáp az előljáró által kialakított hadtápbiztosítási rendhez; a dandárhadtáp alegységek — a zászlóalj ellátószakaszokat és a ZSH-ket is beleértve — különböző működési formákban hogyan hajtják végre az ellátási, biztosítási feladataikat.

A plakátokkal összhangban készítettem el az előadás anyagát is, a „Gl. dandár hadtápbiztosítása támadó, ill. védelmi harcban” címmel.

A csapatgyakorlat számomra egyik legizgalmasabb feladata a számítógépes programok adaptálásának kérdése volt.

Már hallgatói pályafutásom alatt megérlelődött bennem az a gondolat, hogy minden olyan tevékenységet, amelyet számítógéppel el lehet végezni, a rendelkezésre álló ún. alkalmazói programrendszerek „hadtáposításával” kidolgozok egy az oktatásban is és a gyakorlatban is egyaránt használható olyan programot, amellyel — kezdetben dandár szinten — a PK. HTPH és a hadtáp szolgálatiág főnökök munkáját meg lehet gyorsítani.

E határozott szándék kialakulásában nagy szerepet játszottak a korábbiakban szerzett — kudarccokkal tarkított — tapasztalataim. Véleményem szerint az elvek ún. „aprópénzre váltása” a konkrét helyzet konkrét

elemzésével érhető el. Az elemzés mellőzése, vagy nagyvonalú kezelése beláthatatlan következménnyel járhat adott esetben. Az eddigi tapasztalataim szerint a gyakorlatokon, de az oktatásban is szívesen — kényelmi okból, de szakmai felkészületlenségre visszavezethetően is — mellőztük a részletes, mindenre kiterjedő elemzést, amely a hadtápbiztosítás feladatai tervezése, szervezése és végrehajtása terén a *sablonok alkalmazásának kényszerzubbonyába zárt bennünket*. Ezzel kapcsolatban elegendőnek tartom megemlíteni, hogy a különböző fegyvernemek és szakcsapatok hadtápbiztosítása még a HTP/43. szabályzat-tervezetben is csak „említést nyert”..., amely mintegy sugallja, de legalábbis elősegíti a nagyvonalúságot.

Az elemzés önmagában is szükségszerűen alternatívákat kínál, s ha ezt jól szervezett programrendszerekkel támogatjuk, akkor egyrészt reális lesz a döntéselőkészítő változatok kidolgozásának igénye, másrészt eleget tudunk tenni annak a követelménynek, hogy a helyzetben beállt változásokra azonnal, érdemben tudjunk reagálni.

A ZMKA Hadtáp tanszékén korszerű, minden igényt kielégítő oktatástechnikai infrastruktúra épült ki, amely — túlzás nélkül állítom — korlátlan lehetőségeket kínál a számítástechnikai és videoberendezések napi munkába való közvetlen bevonására.

A programok kidolgozása a Csapathadtáp adattár összeállításával, az oktatói munkával párhuzamosan történt, amely egyúttal egyfajta belépőt is jelentett számomra. Állandóan visszatérő problémaként merült fel az, hogy nehéz volt meghúzni azt a határvonalat, amikor „kész” a program. Ennek figyelmen kívül hagyása ugyanis azt a veszélyt rejti magában, hogy a túl sok adat, a feladatok végrehajtása logikájától eltérő struktúrájú programrendszer ahelyett, hogy támogatná a PK. HTPH munkáját, akadályozó tényezővé válik.

Erre jó példa a különböző szintű gyakorlatokon tapasztalható jelenség, amikor a gépi tablók funkciójuktól eltérően sajátos dekorációként ömlesztve hányódnak a HVP-kon és ami még súlyosabb, hogy a PK. HTPH nem támaszkodik a számvetések adataira, azokkal ellentétesen építi fel a jelentést.

A C—64-re készült programrendszer a dandár anyagi biztosítása számvetéseit tartalmazza, az Akadémia „Gyakorló hadrend” és a „Csapathadtáp adattár” adatai alapján. Felépítésénél fogva rövid idő alatt futtatható, a kinyomtatott számvetések közvetlenül alkalmasak intézkedések kiadására. Az alkalmazott programrendszer beépített funkciói felhasználásával a kontroll lehetősége is biztosított. Kezelése nem igényel számítógépes ismereteket, struktúrája révén a felhasználónak csak az aktuális adatok bevitele során kell beavatkoznia, amelyet nagymértékben megkönnyít a rendszer interaktivitása.

Öszeállításánál fő követelménynek azt tekintettem, hogy a lehető legkevesebb beavatkozással a legszükségesebb információkat biztosítsa a PK. HTPH, a hadtáp szolgálatiág főnökök részére, továbbá egy-egy anyagnem vonatkozásában a program elemei egymással közvetlen kapcsolatban legyenek, vagyis az adatbevittelt követően a program önállóan helyesbítse a korábbi adatokat.

A programok kipróbálása a gyakorlat elmaradása miatt csak laboratóriumi körülmények között történhetett, azonban azok univerzális jellegüknél fogva közvetlenül — az adatok pontosítását követően — használhatók voltak. Ez nemcsak technikai értelemben fontos számomra, hanem *tartalmát* illetően is. Mert sikerült azokra a kérdésekre választ adni, amelyek érdemben felmerülnek, felmerülhetnek a dd. PK. HTPH, a szakmai előljáró, valamint az ellátandók részéről a dandár tevékenysége hadtápbiztosítása során.

Ennek megfelelően a továbbiakban a PK. HTPH és a hadtáp szolgálatiág főnökök adattára alapján „élesítettem” a programot, amelyet felhasználás és továbbfejlesztés céljából átadtam. Ezzel összefüggésben a lőszer szállítási feladatok tervezésére, szervezésére operatív, időben történő végrehajtására a *fegyverzeti szolgálatfőnök nagyfokú együttműködésével* kialakítottuk a lőszer ellátás-szállítás alapszámvetését is.

Igen örömdetes volt számomra, hogy az MN 4419 hadtápszolgálatánál nagyfokú segítőkészség és érdeklődés nyilvánult meg ezen a téren is. Ez igazolás arra vonatkozóan, hogy a csapatoknál is konkrét igény merült fel a számítógépek széleskörű alkalmazására. Ez viszont azt jelentí számunkra, hogy az akadémiai képzés során bátrabban és főleg konkrétan KELL alkalmazni a számítógépeket. Olyan szakemberekre van szükség, akik a hadtáp szakismeretek birtokában az aktuális helyzetnek megfelelően a korszerű számítástechnikai eszközöket *önállóan tudják alkalmazni*.

Ezt a követelményt a tanszéki gépi háttér messzemenően ki tudja elégíteni, mivel 3 db IBM kompatibilis PC-al is rendelkezünk. A C—64-re kidolgozott programok az új típusú és a csapatoknál rendszeresítésre kerülő IBM kompatibilis PC-kkel történik.

Csak mellékesen kívánom megjegyezni — amely azonban figyelmet érdemel —, hogy a számítógép alkalmazása sajátos módon nevelő funkciót is ellát (anélkül, hogy ez tudatosulna bennünk) azzal, hogy precizításra, korrektségre készítet, amely nem túri a nagyvonalúságot, ugyanakkor lehetőségeinél fogva széleskörű manőverezési szabadságot biztosít számunkra . . .

A csapatgyakorlat szigorúan vett feladatai mellett — a napi munka folyamán — számos olyan kérdés merült fel, amelyek közvetlenül az akadémiai képzéssel függnek össze és felvetésük gondolatébresztő lehet.

Az egyik ilyen kérdés volt a hallgatók bevonása konkrét beosztás ellátására a csapatgyakorlaton, különös tekintettel azokban a beosztásokban, amelyek nincsenek feltöltve. Tekintettel a képzési rendszer jelenlegi kötött formájára, annak gyökeres megváltoztatása nélkül ezt az egyébként több szempontból is praktikus igényt nem tudja kielégíteni az Akadémia.

A másik kérdés is szorosan összefügg a hallgatók gyakorlati képzésével. Nevezetesen a csapatoknál felmerülő gyakorlati problémák megoldásában, feladatok végrehajtásában való *közvetlen hallgatói részvétel* lehetőségének megteremtése. Ezen keresztül lényegében az Akadémia is közreműködne a csapatok előtt álló feladatok végrehajtásában. Javaslatom lényege, hogy az évfolyammunka és a szakdolgozat témáját az ala-

kulat kapacitását meghaladó témában mintegy kutatási célként küldjék meg az illetékes tanszék részére. A hallgatóknak a témát beküldő katonai szervezet lenne a kutatóhelye és ott készítenék el munkájukat. Az értékelés rendszerébe az adott katonai szervezet PK. HTPH javaslata, véleménye is beépülne. Így valós, a gyakorlati életben ténylegesen szükséges téma — nem elvontan — kerülne kidolgozásra, amely az adott katonai szervezetenél közvetlenül, minden áttétel nélkül „testreszabottan” alkalmazható. Ez lenne a megmérettetés egyik formája a hallgató, de az Akadémia részére is!

Befejezésül — ezúton is megköszönve az MN 4419 PK. HTPH-nek és a hadtápszolgálat állományának a részemre nyújtott segítséget — a csapatgyakorlat annak ellenére, hogy nem az eredeti feladat került végrehajtásra, gazdagította tapasztalataimat, melyek egyrészt további bátorítást nyújtanak a kísérletek folytatásához, másrészt közvetlenül hasznosíthatom ezokat az oktatásban.